

Новини

ЧЕТВЪРТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ХИМИЯ

Съюзът на химиците в България със съдействието на Българската академия на науките, Химико-технологичния и металургичен университет, университета „Проф. д-р Ас. Златаров“ в Бургас и химическите факултети в университетите в София, Пловдив, Шумен и Благоевград организираха Четвъртата национална конференция по химия. Тя е продължение на традиционните срещи на българските химици и инженер-химици, които работят по проблемите на химическата наука, производство и образование. Конференцията се проведе между 27 и 29 септември 2001 г. в София.

Тържествената сесия за откриването на конференцията и честването на 100-годишнината от основаването на първата организация на химиците в България беше проведена в салона на Централното управление на БАН. Доклад за 100-годишния юбилей изнесе председателят на Съюза проф. дн Ив. Шопов. Беше поднесено приветствие от председателя на БАН акад. Ив. Юхновски.

Председателят на Федерацията на научно-техническите съюзи акад. В. Сгурев поднесе приветствие и съобщение, че за цялостната научно-техническа и организационна дейност с федеративни награди са наградени следните членове на Съюза:

Със „Златна значка проф. д-р Асен Златаров“ чл.-кор. проф. Любомир Антонов Бояджиев, проф. дн Иван Димитров Шопов, проф. дн Димитър Георгиев Клисурски и проф. дн Николай Николов Тютюлков;

Със „Златна значка на Федерацията на научно-техническите съюзи“ ст.н.с. Георги Петров Абрашев, проф. дн Георги Петров Високов, н.с. д-р Душко Любенов Душанов, доц. д-р Иван Йорданов Белчев, ст.н.с. д-р Иван Петров Хавезов, доц. д-р Йончо Георгиев Пеловски, проф. дн Лъчезар Ангелов Петров, доц. д-р Людмила Ленкова Генкова, доц. д-р Фанка Димитрова Туджарова и ст.н.с. д-р Чавдар Цанев Бонев.

Бяха прочетени приветствията на председателя на Българската стопанска камара, секретаря на ФНТС, Териториалната организация на научно-техническите съюзи във Варна и др.

Акад. Г. Близнаков връчи наградите на Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методи“ за 2001 г. „За изключителни постижения при откриването и развитието на млади таланти по химия“ на Любен Асенов Костов – дългогодишен учител по химия от Националната природо-математическа гимназия „Акад. Л. Чакалов“ в София и „За най-добри постижения на учители по химия“ по програмата „УЧЕБНА СРЕДА“ на Кръстина Димитрова Велинова – учителка по химия от ОУ „Ив. Вазов“ в гр. Нова Загора, Яким Петков Петков – учител по химия от СОУ „Хр. Ботев“ в гр. Русе и учебния комплекс по химия в Природо-математическата гимназия „Д. Чинтулов“ в гр. Сливен, с учителите Станислав Стоилов Ди-

митров, Лидия Начева Димитрова, Иванка Илиева Станчева и Красимира Димитрова Делчева.

Обявен беше и конкурс за най-добра дипломна работа за наградата на японската фирма „Шимадзу“.

Научно-техническата част на конференцията беше проведена в Дома на техниката. В програмата на конференцията бяха включени 70 доклада и 265 съобщения, представени на постери и разпределени в 14 тематични направления.

*Н. Найденов
Редактор*

ЧЕТВЪРТА МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА БАЛКАНСКАТА АСОЦИАЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА (В.Е.Н.А)

От 18 до 21.10.2001 г. в университета „Тракия“ в Одрин, Турция, се проведе Четвъртата международна конференция на Балканската асоциация по околната среда (В.Е.Н.А) на тема „Трансгранични замърсявания“. В конференцията участваха специалисти от Албания, Босна и Херцеговина, България, Гърция, Македония, Русия, Турция и Украйна.

Конференцията бе открита от президента на В.Е.Н.А проф. Ф. Вошниякос. Приветствия бяха поднесени от името на министър-председателя на Турция, министрите на външните работи на Турция и Гърция, от министъра на околната среда на Турция, от председателя на Комисията по околната среда към турския парламент, валията и кмета на Одрин и др.

Председателят на Международния научен комитет проф. Л. Петров обяви резултатите от конкурса на В.Е.Н.А за най-добра работа на млади учени за наградите „Теофраст“, „Хумболт“ и „Фрезениус“ и връчи наградите на победителите.

В програмата на конференцията бяха включени 64 устни доклада, от които 10 от участници от България. Представени бяха 243 устни доклада и постера, в това число 77 от български участници.

По време на конференцията беше проведено Общо събрание на членовете на В.Е.Н.А. Проф. Вошниякос изнесе доклад за дейността на В.Е.Н.А, за нейните офиси в Кюстенджа, Букурещ (2), Пловдив, Крайова, Солун, Белград (2), Превеза и представителства в Одеса и Ростов-на-Дон, за издавания от нея бюлетин, за откритата страница в Интернет и за възможностите за осигуряване на средства за покриване на разходите, свързани с нейната дейност.

По време на конференцията беше открит офис на В.Е.Н.А и в ректората на университета „Тракия“ в Одрин.

*Н. Найденов
Редактор*

ВИСША АТЕСТАЦИОННА КОМИСИЯ

През периода 01.05. – 31.10.2001 г. Научната комисия по химическите науки при ВАК присъди следните научни звания и научни степени:

А. Научни звания:

І. Доцент

1. Александър Борисов Златков, Фармацевтична химия (02.03.03) – Медицински университет, София;
2. Атанас Димитров Дакашев, Аналитична химия (01.05.04) – Университет „А. Златаров“, Бургас;
3. Атанас Неделчев Атанасов, Химия на високомолекулните съединения (01.05.06) – Университет „А. Златаров“, Бургас;
4. Драга Атанасова Цонкова, Аналитична химия (01.05.04) – ПУ „Паисий Хилендарски“;
5. Иван Василев Тодоров, Системи и устройства за опазване на околната среда (инженерни методи и технологии за опазване на екосистемите) (02.22.05) – СУ „Св. Кл. Охридски“;
6. Людмил Михайлов Замбов, Технология на полупроводниковите материали и електронни елементи (технология на интегралните схеми) (02.10.17) – ХТМУ, София
7. Огнян Кузманов Аргиров, Органична химия (01.05.03) – ПУ „Паисий Хилендарски“.

ІІ. Ст.с. ІІ ст.

1. Ели Любенова Узунова, Неорганична химия (01.05.02) – ИОНХ, БАН;
2. Илияна Иванова Тимчева, Органична химия (01.05.03) – ИОНХЦФХ, БАН;
3. Снежана Миланова Китова-Николова, Физикохимия (01.05.05) – ЦЛАФОП, БАН;
4. Стефан Пенчев Маринов, Технология на природните и синтетични горива (02.10.23) – ИОХ с ЦФ, БАН.

Б. Научни степени:

І. Доктор на науките

1. Емил Деянов Манев, доктор на химическите науки, тема: „Ефекти на ПАВ и повърхностни сили в тънки течни филми“;
2. Иван Кръстев Главчев, доктор на техническите науки, тема: „Катализатори и технологии при образуване на пръстени, при полимеризация на ненаситени съединения и при отваряне на пръстени“;
3. Йорданка Станоева Димитрова, доктор на химическите науки, тема: „Структура и вибрационни спектри на водородно свързани системи, неутрални молекули и йони: неемпирични квантовомеханични изследвания“;
4. Миляна Крумова Каишева, доктор на химическите науки, тема: „Основни модели на двойния електричен слой върху електроди и адекватността им на реални адсорбционни системи“;
5. Райна Николаева Шипарова-Ботева, доктор на химическите науки, тема: „Флуорисцентен анализ на олигомерни белтъци“;
6. Светлана Димитрова Симова, доктор на химическите науки, тема: „Съвременни ЯМР-спектрални мето-

ди за доказване структури на органични молекули и комплекси“.

ІІ. Образователна и научна степен „Доктор“

1. Анна Дякова Станева, тема: „Стъклообразуване и кристални фази в манган-съдържащи оксидни системи“;
2. Димитър Иванов Димитров, тема: „Приложение на компютърни симулации за изследване на двойния електричен слой на фазови граници метал-разтвор на електродит“;
3. Ивайла Недялкова Панчева-Кадрева, тема: „Комплекси на мед (ІІ) с антихипертензивни препарати“;
4. Иван Александров Каназирски, тема: „Влияние на пространствения товар върху кинетиката на получаване на някои характеристики на анодни Bi_2O_3 филми“;
5. Латинка Крумова Владимирова, тема: „Определяне на кислородната стехиометрия в свръхпроводящи медни оксиди“;
6. Маргарита Валентинова Габровска, тема: „Никел-съдържащи слоеви системи: получаване, структурна модификация и оценка на каталитичната им активност“;
7. Нели Николова Минчева-Пенева, тема: „Синтез и структура на паладиеви и златни комплекси с биологанди“;
8. Нина Димитрова Димчева, тема: „Ензимни и електрохимични реакции с имобилизирани върху въглеродни материали ензими“;
9. Петър Димитров Петров, тема: „Активатори на анионната полимеризация на ϵ -капролактам“;
10. Таня Кирилова Фоглер, тема: „Фенолни съединения в български видове FRAXINUS“;
11. Христо Аргиров Аргиров, тема: „Създаване и изследване на високоазотна стомана за крепежни елементи на ядрени реактори“.

Редколегията честити на тези колеги научните звания и научните степени и им желае бъдещи успехи в тяхното трудово поприще.

Г. Високов

Юбилей

ДОЦ. Д-Р ИВАН ЙОРДАНОВ БЕЛЧЕВ НА 70 ГОДИНИ

Нашият сърдечен приятел и колега доц. д-р Иван Йорданов Белчев навърши 70 години. Роден е на 17 август 1931 г. в гр. Варна. Там завършва гимназиалното си образование. Едновременно учи като частен ученик във Варненското музикално училище в класа по пиано. Висшето си образование завършва през 1957 г. във Висшия химикотехнологичен институт в София, специалност „Технология на неорганичните вещества“, а след това защитава и докторска дисертация върху проблеми на содовото производство.

В продължение на 22 години (1957–1979 г.) работи без прекъсване в Девненския промишлен комплекс – производство на калцинирана сода. Започва своята инженерна кариера като началник на смяна. По-късно заема длъжността „дежурен по завод“, а след това е ръководител на сектор „Физико-химия“ в Централната заводска лаборатория. Изявява своя подчертан интерес към научноприложната дейност. След създаването на База за техническо развитие през 1964 г. работи в нея като началник бюро „содови продукти“. След прерастване на базата в Комплексен научно-изследователски проектен институт през 1968 г. продължава да работи върху проблемите на содовото и хлорното производство. В края на 1979 г. постъпва на работа в Централния институт по химическа промишленост в София. Хабилитира се през 1982 г. като ст. н. с. II ст. и напуска работа през 1990 г.

Успоредно с производствената и научноизследователската си дейност инж. Белчев в продължение на 15 години е хоноруван преподавател по „Технология на содовите и хлорни продукти“ във Висшия химикотехнологичен институт в Бургас. През 1985 г. е избран за доцент към същия институт.

Доц. д-р Иван Белчев е автор и съавтор на значителен брой научни публикации, аналитични обзори, сравнителни анализи, обзорни статии и внедрени разработки със значителен икономически ефект. Издал е самостоятелно две книги по технология на содата и основите и в съавторство два учебника по технология на содовите продукти, по които се обучават студентите във ВХТИ в София и Бургас. В съавторство освен това издава и книгите „Електрохимично производство на хлор и сода каустик“ и „Технология на калциевите соли“.

В продължение на десетилетия доц. д-р Белчев участва много активно в дейността на научно-техническите съюзи. Бил е член на окръжното ръководство на НТС във Варна. От 1981 г. до сега е секретар на градското ръководство на Съюза на химиците в София.

Сред своите колеги доц. д-р инж. Иван Белчев е добре познат като високо ерудиран специалист в областта на неорганичната химична технология и високосъзнателен и много деен общественик. Той продължава да поддържа постоянен контакт със своите колеги и своя несекващ интерес както към химията, така и към музиката. Неговата 70-годишнина е приятен повод да му пожелаем още дълги години добро здраве и творческа енергия.

Д. Клисурски

Съюзът на химиците в България честити навършени кръгли годишнини на следните свои членове:

Георги Петров Абрашев	(14.07.1921 г.)
Иван Йорданов Белчев	(17.08.1931 г.)
Кичка Добрева Манолова	(21.08.1941 г.)
Лилия Иванова Петкова	(9.12.1931 г.)
Людмила Ленкова Генкова	(31.10.1931 г.)
Недялка Владимирова Янишлиева	(18.11.1941 г.)

Петър Грозев Вълчев	(12.07.1931 г.)
Петя Димитрова Хаджиева	(4.12.1941 г.)
Пешо Славов Бозаджиев	(14.08.1931 г.)
Христо Ганев Крачанов	(29.09.1931 г.)

Нови книги

ЕДНА ПОЛЕЗНА КНИГА

Г. Близнаков, И. Митов, „Въведение в химичните проблеми на околната среда и екологичното право, стандартизация и мониторинг“, Академично Издателство „Проф. М. Дринов“, София, 2001

Академичното издателство „Проф. Марин Дринов“ издаде книгата на акад. проф. Георги Близнаков и ст.н.с. II ст. Иван Митов „Въведение в химичните проблеми на околната среда и в екологичното право, стандартизация и мониторинг“.

В първата част на книгата акад. Близнаков отбелязва, че в основата на повечето от проблемите на околната среда са процеси с химически характер и преди всичко с горивата, използвани като енергийни източници – въглищата, нефта и продуктите, получавани от него, природния газ, дървесината и др., използвани в енергетиката, транспорта, металургията, химическата промишленост и др. Той отбелязва и безспорния факт, че премахването на вредните последствия за околната среда в повечето случаи е възможно чрез химическо въздействие.

Акад. Близнаков си поставя и една по-широка цел, която осветлява редица проблеми с по-общ и глобален характер, които в днешно време поражат безпокойство за бъдещето на човечеството. Изтъква тяхното въздействие, за да покаже алтернативите за премахването им. Осветлява процесите от физико-химична гледна точка с цел да се разбере тяхната същност и да се покажат възможностите за въздействие върху тях. Особено внимание е отделил на енергийните проблеми и на последствията от нерационалното използване на енергийните ресурси.

В книгата са разгледани и проблемите на околната среда, свързани с водите, почвата и твърдите отпадъци.

Във втората част на книгата ст.н.с. д-р Иван Митов е разгледал нормативната база по проблемите за опазване на околната среда. Дал е актуална за този етап информация за екологичното право, стандартизацията и мониторинга. Отчитайки трансграничния характер на замърсяванията, е дал сведения и за международните изисквания за опазването и възпроизводството на околната среда и е посочил редица закони, наредби и други нормативни актове.

В книгата е комбиниран разнороден материал, който дава една комплексна оценка на проблемите, свързани с околната среда и възможностите за тяхното решаване. Тя е предназначена за студенти, но е полезна и за широк кръг специалисти, изучаващи проблемите на екологията.

И. Найденов

In memoriam

ЧЛ. - КОР. ПРОФ. ДН НИКОЛА П. ПЕНЧЕВ – 100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО МУ

През настоящата година се навършват 100 години от рождението на големия български учен, университетски преподавател и член-кореспондент на БАН Никола Петров Пенчев.

Проф. Пенчев е роден на 31 юли 1901 г. в София в семейството на професора по физика Петър Пенчев. Той завършва I Софийска мъжка гимназия през 1920 г., а след това – и специалността „химия“ на

Университета с отличие през 1924 г. През ноември същата година е назначен за редовен асистент по неорганична химия, а през 1927 г. – за асистент по аналитична химия, наука, която става и остава негова съдба до края на живота му. През декември 1943 г. е избран за редовен доцент в Катедрата по аналитична химия, която само половин година по-късно, през лятото на 1943 г., след внезапна смърт на проф. Захари Караогланов, той оглавява до пенсионирането си през 1971 г. През 1947 г. Никола Пенчев става редовен професор по аналитична химия, а в 1958 г. му е присъдена научната степен „доктор на химическите науки“. През 1961 г. е избран за член-кореспондент на БАН.

Още с постъпването си като асистент Н. Пенчев започва системни изследвания в една нова не само за страната, но и за науката област – аналитична химия и геохимия на благородните газове, проучвания, продължили през целия му живот. В тази област е и неговата специализация през 1930–1931 г. в Колеж дьо Франс и Оптически институт в Париж.

Изучавайки сорбцията на благородни газове върху разнообразни сорбенти при ниски температури и налягания, Пенчев пръв успява да реши трудния проблем за разделянето и концентрирането на тези елементи. На тази база той създава своя система за пълнен анализ на благородните газове в природни обекти. Тя се основава на редица негови предварителни разработки, като първите методи за количествено определяне на неон, създадения от него оригинален микроденситометричен метод за определяне на хелий и аргон, приносите му в аналитичната химия на криптона и ксенона с много успешното приложение на емисионния спектрален анализ. От своя страна тези негови аналитични постижения послужиха като база за различни геохимични интерпретации и дадоха мощен тласък на геохимията на благородните газове. Така Пенчев публикува първите резултати по геохимичното характеризирание на неона и чрез масспектрометрични изследвания показва, че неговото присъствие в атмосферата на Земята има преди всичко първичен характер, а не е резултат главно на радиоактивни процеси, както се смяташе до тогава. Той определи точното съдържание на хелия в различни по характер природни газове, уста-

нови неговото съдържание и в други разнообразни природни обекти у нас и състави първата карта за разпространението на този елемент в България. Никола Пенчев въведе в науката един нов геохронологичен критерий – отношението хелий:аргон, и показа неговото геохимично и геохронологично значение, използван след това широко и от ред други чужди автори.

Тези негови постижения бяха високо оценени от най-големите авторитети в тази област от целия свят – французите Мурьо, Лъопап, Делепин, Жеслин, работещите в бившия СССР Хлопин, Руеман, Лихтер, Савченко, Козлов и др., германецът Герлах, италианецът Насини и др., които ги използваша като отправна точка за свои следващи изследвания, за някои практически приложения или теоретични концепции. Така известната Теория на Хлопин за равновесието между надземната и подземната атмосфера на Земята се основава в значителна степен на изследванията на Пенчев върху благородните газове.

Самият автор продължи и разшири тези плодотворни методични изследвания и върху други обекти, създавайки полумикро- и микро-методи посредством нагряване във вакуум, за елементен анализ на органични съединения, за определяне на амониеви соли, нитрати и карбонати, за характеризирание на почвения хумус и други сложни органични обекти чрез построяване на техните криви на изгаряне и изучаване на кинетиката на газогенните процеси.

В 1943 г. Пенчев публикува и първите си проучвания по предложената от него нова утаечна форма за теглово определяне на алуминий, а именно – кристалинен алуминиев хидроксид, утаен из алуминатни разтвори. На тази нова форма на междинните съединения, образувани при получаването и дехидратирането ѝ, той посвети по-късно поредица от термографски, микрокристалографски и рентгенографски изследвания. Тези проучвания бяха успешно разширени и върху аналогичните хидроксида на галий, индий и талий – елементи от същата III група в Периодичната система на Менделеев.

В края на петдесетте години на XX век Пенчев, заедно със свои сътрудници, започна системни проучвания върху микрокомпонентите на българските минерални води, които бяха първите изследвания от този тип у нас. По-късно те бяха развити в много широка степен и в разнообразни нови насоки и дадоха възможност да се установят интересни връзки и закономерности по характеризирането на българските минерални води.

През това време, заедно със свои сътрудници той използва пикролоновата киселина за някои аналитични полумикро- и микро-тегловни определяния, които са едно от първите оригинални приложения на органични аналитични реактиви у нас.

Научните приноси на Н. Пенчев бяха отразени в над 70 статии в авторитетни наши и чужди списания, като бяха представяни достойно и на ред международни форуми. Всичко това донесе на техния автор известност, признание и авторитет в широки научни кръгове в цял свят.

Когато се говори за научната работа на проф. Пенчев, не може да се отмени неговата пословична прецизност във всичко, свързано с работа: постановка на експеримента, осъществяването му, начин на поднасяне на по-

лучените резултати, осмислянето им. Тук той не признаваше никакви компромиси, никакви оправдателни причини. За него научното изследване бе свещенодействие, към което трябваше да се подхожда по съответстващия за това начин. Стилът на неговите публикации бе ясен, езикът – точен, твърденията и изводите – безупречно аргументирани и убедителни. Като прибавим към това значимостта на неговите идеи, широтата на интересите му, готовността му да използва методи и средства от други сродни науки, пред нас се очертава действително образът на един оригинален изследовател с мащабно мислене и идеи, с безупречен научен морал и поведение. Такав бе ученият проф. Никола Пенчев.

Не по-малко ярка дияра проф. Пенчев остави и в своята преподавателска дейност. Още като асистент той полага много усилия за въвеждане на някои физични методи в упражненията по аналитична химия. След това като доцент и професор той насочва лабораторните занятия към използване на полумикро- и микро-техники, с което Катедрата по аналитична химия става една от водещите в това отношение в Европа.

Много голямо значение за сериозната аналитична подготовка на българските химици изиграха лекциите по аналитична химия, четени от проф. Пенчев, както и учебниците, написани от него самостоятелно и в съавторство с проф. Б. Загорчев. Още с поемане на ръководството на Катедрата той се заема с реформиране на четенията в нея и особено на основния курс на една модерна за времето си основа на базата на електронните представи на теорията на химичната връзка и на киселинно-основните взаимодействия, развити последователно от Арениус, Брьонстед и Лоури. В течение на няколко години той издаде учебник по аналитична химия, отделен учебник по качествен анализ, както и „Кратък курс по аналитична химия“, предназначен за студенти нехимици, изучаващи тази дисциплина. Неговите учебници, преиздавани неколкостранно, бяха в течение на около 25 години основни

помагала по този предмет за студентите у нас и влязоха в златния фонд на българската учебна химическа литература.

Проф. Пенчев не странеше и от работата на други органи и институции, свързани с развитието на химията у нас. Той бе редактор на списанието „Доклади на БАН“ в течение на много години, като направи много за повишаване качеството на това основно българско научно списание. За дълъг период от време той бе и активен член на химическите звена на ВАК и със своята принципност и високи критерии допринесе много за издигане нивото и авторитета на българските учени химици.

Заслужава да се отбележи и фактът, че покрай проф. Пенчев се развиха и израстнаха редица достойни представители на българската аналитична химия. Със своята преданост и всеотдайност в науката, принципност, етичност и високи изисквания той умееше спокойно, ненапрегнато, никак спонтанно и естествено да въздейства силно върху всички, с които имаше контакт: студенти, преподаватели, колеги и граждани. С тези си качества той бе пример за уважение и подражание не само в областта на науката и преподаването, но и като човек и гражданин. Неговата деликатност и тактичност, широка култура и интереси, богат и цветист език правеха силно впечатление и го отличаваха дори сред изтъкнатите му колеги от бившите Природо-математически и Физико-математически, а по-късно – и Химически факултет на Университета. Такав ще остане той в спомените на всички, които имаха привилегията и щастието да работят с него или да бъдат неговите колеги, ученици и студенти. От такива примери имат нужда и днес възпитаниците на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, с тях се гордеят те и сега, тъй като с подобни примери университетът е влязъл и останал трайно в скрижалите на родната и световната наука.

П. Бончев

ФЕДЕРАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ (ФНТС)

ИСКАТЕ ЛИ ДА ОТГОВОРИТЕ
НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА НА ВРЕМЕТО ?

ПОТЪРСЕТЕ ФНТС ЗА:

- Научно-технически конференции, симпозиуми, изложби, панаири и други изяви у нас и в чужбина
- Семинари, курсове и школи за професионална квалификация и преквалификация
- Специалисти - консултанти за разработване на проекти, свързани с технологични иновации, приватизацията, финансовата политика и др.
- Информационна и издателска дейност на високо професионално равнище
- Ползване на зали за конференции и изложби, симултантна и офистехника, научно-технически видеофилми и др.

ДОВЕРЕТЕ СЕ НА ПРОФЕСИОНАЛИЗМА И КОМПЕТЕНТНОСТТА НИ!

За контакти с ФНТС: София 1000, ул. “Г. С. Раковски” № 108; тел. 9877230; факс 9861619 и 9879360